Dimmalætting

NR. 38 HOSDAGUR 1. APRIL 1993.

Granskan og gagnnýtsla av føroysku undirgrundini

Hálvur føroyingur, sum hevur starvast 18 ár í oljuvinnuni í Bahrain, gjørt frágreiðing sum »jarðbundið« ískoyti til orðaskiftið um føroyska oljuvinnu

Í sambandi við verandi orðaskiftið um ætlanir Føroya fyri »gransking og gagnnýtslu av føroysku undirgrundini«, hevur Sverre Dan Joensen tilevnað eina frágreiðing um evnið grundað á sínar 18 ára royndir við ymiskum oljuarbeiði í oljulandinum Bahrain í Miðeystri. Bakstøðið fyri at hava gjørt frágreiðingina sigur Sverre Dan vera, at hann er hálvur føroyingur við 18 ára starvsroyndum og er 100% óvildarmaður.

Sverre Dan Joensen sigur í skrivi til Dimmalætting og føroysku fjølmiðlarnar, at sum »hálv-føroyingur« – sonur Niclas Johannes Joensen, kapteyn úr Hørg í Sumba, sum gekk burtur undir krígnum í 1943, og beiggjasonur Poul F. Joensen – heldur hann tað vera sína skyldu at lata føroyingar fáa lut í royndum sínum innan gransking og urnýtslu av olju í Miðeystri hesi seinastu 18 árini, soleiðis at hesar royndir hava møguleika fyri at vera ein partur av avgerðargrundarlagnum hjá teim føroyingum, sum skulu taka tær sera týðandi avgerðirnar í sambandi við urnýtsluna av undirgrund Føroya.

Um seg sjálvan sigur Sverre Dan Joensen, at hann er »constructionmanager« í einum bahrainskum fyritøki við meiri enn 100 stórum arbeiðsmaskinum, sum fáast við grevstrararbeiði, vegabygging, bygging av byrgingum og pallum til borverk á landi í litla olju-sjeikadøminum Bahrain í Miðeystri.

Hansara útbúgving sum bæði verkfrøðingur og merkonomur í sambandi við eitt fjølbroytt royndargrundarlag hevur gjørt, at hann í royndum virkar sum óalmennur ráðgevi hjá menningarráðharrastovuni í Bahrain. Harvið hevur hann vunnið sær djúptøkið kunnleika til mekanismurnar innan oljugransking og aðrar menningarætlanir.

Sjálvur sigur hann, at tá hann ikki beinleiðis er uppi í oljuútvinning, býr 8000 kilometrar frá Føroyum og ikki hevur nakar fíggjarlig áhugamál í Føroyum, ella í nakrari aðrari fyritøku innan oljuøkið, roknar hann seg sum 100% uttanveltaðan við atliti til urnýtslu av undirgrund Føroya.

Áttarfyri ger stóri frá leikin, at hann kann siga sína áskoðan frítt – siga hvat hann meinar er sannleikin – uttan at skula hugsa um, antin hann ger henda ella hin partin firtnan. Hann ynskir bert, at føroyingar skulu hava møguleikan at gera nýtslu av hansara royndum á hvussu fer á hesum øki, so føroyingum ikki nýtist at gera somu mistøk, sum aðrir longu hava gjørt og goldið fyri – oftast alt ov dýrt.

Tí stendur øllum frítt ókeypis at gera nýtslu av niðan fyri lýstu royndum í tann mun, tað verður hildið hentast, við ella uttan keldutilvísing.

Hugmyndin við frágreiðingini, sigur Sverre Dan Joensen, er at royna at fáa orðaskiftið um »gransking og urnýtslu av undirgrund Føroya« upp á eina tøkniliga, tíðarliga og búskaparliga sannroyndarliga tilætlan – og eisini strika fá mistatan, at urnýting av føroysku undirgrundini er ein bjargingarplanki fyri búskaparligu bygnaðarkreppu Føroya, sum bert kann komast upp fyri við at tátta livreimina væl, og við eini umfevnandi, væl umhugsaðari, javnvigaðari langtíðar bygnaðarbroyting av føroyska samfelagnum.

Frágreiðingin hjá Sverra Dan Joensen er henda.

Sverre Dan Joensen – roynir við frágreiðing síni at sleppa føroyingum undan at gera nøkur av grundleggjandi mistøkunum viðvíkjandi urnyting av olju í undirgrundini

En »halv-færings« erfaringer med hensyn til olie udvinding – et »jordbundet« indlæg i debatten om Færøernes olieudvinding

A: Olieudvinding i almindelighed

I. Mulighed for stor gevinst eller stort tab

Jeg blev meget glad, da jeg i december erfarede, at færingerne havde opnået fuld bestemmelsesret over den færøske undergrund – hvilket på lang sigt kan give mulighed for, »at Færøerne kan få store ekstra indtægter, hvis de er **heldige,** at finde olie, i så store mængder, at de kan udnyttes kommercielt« – og det lykkedes at få en god olie-koncessions aftale med det konsortie, man vælger til at udvinde olie- og gasforekomsterne. Eller olie-eventyret kan ende med et nyt milliard-underskud, hvis sagen ikke gribes professionelt an, og iværksættes uden en langtids strategi, men udføres ved tilfældige »hovsa-løsninger«, hvorved det lykkes smarte »olie-cowboys« gennem troskyldige færøske mellemmænd – at udnytte færingernes ukendskab til olieudvinding – til egen fordel på den færøske nations bekostning.

II. Min baggrund: »halv-færing«, 18 års erfaring, 100% uvildig

Som »halv-færing« – søn af kaptajn Niclas Johannes Joensen, Hørg, Sumba, – der krigsforliste i 1943 og brorsøn af Poul F. Joensen – synes jeg, det er min pligt, at delagtiggøre færingerne i mine erfaringer inden for udforskningen og udvindingen af olie i Mellemøsten gennem de sidste 18 år.

Således, at disse erfaringer har mulighed for at være en del af beslutningsgrundlaget for de færinger, som skal tage de meget betydningsfulde beslutninger i forbindelse med udnyttelsen af den færøske undergrund.

Jeg er »Constructionmanager« i et lokalt bahrainsk firma med over 100 store entreprenørmaskiner, der arbejder inden for jordflytning, vejbygning, samt dæmningsbyggeri og boreplatforme for landbaserede »drilling-rigs«, i det lille olie-sheikdømme Bahrain i Mellemøsten.

Min kombinerede uddannelse som ingeniør og merkonom i forbindelse med et alsidigt erfaringsgrundlag, har bevirket, at jeg i praksis virker som uofficiel rådgiver til Udviklingsministeriet i Bahrain.

Herved har jeg opnået et indgående kendskab til mekanismerne inden for olieudforskning og andre udviklings projekter.

Da jeg ikke direkte er involveret i olieudvinding, og – da jeg bor 8000 kilometer fra Færøerne, – da jeg ikke har nogen økonomiske interesser på Færøerne, eller i noget andet firma inden for oliesektoren, betragter jeg mig selv som 100% uvildig med hensyn til udnyttelsen af Færøernes undergrund.

Til gengæld gør den store afstand, at jeg kan udtale mig frit – sige hvad jeg mener er sandheden – uden at skulle tage hensyn til om jeg støder den ene eller anden part.

Jeg ønsker blot at færingerne skal have mulighed for at benytte sig af mine erfaringer – på godt og ondt – inden for dette felt, så færingerne ikke behøver at begå de samme fejltagelser, som andre allerede har gjort og betalt for – oftest alt for dyrt.

Derfor står det alle frit for gratis at benytte sig af de nedenfor beskrevne erfaringer i det omfang de skønner det formålstjenligt.

III. Olieudvindingen i Bahrain

Gennem de sidste 60 år har Bahrain udvundet og raffineret landets olie, hvilket har bevirket, at landets økonomi næsten udelukkende har været baseret på indtægterne fra olien.

Nu er olien fra de gamle oliefelter i Bahrain imidlertid næsten udtømt.

Desværre blev det meste af landets olie rigdomme udnyttet i kolonitiden, hvor leverandørlandet kun blev betalt meget lidt pr. tønde olie, d.v.s. olieindtægterne gav Bahrain mulighed for en højere levestandard, men ikke mulighed for store hensættelser til senere generationers fortsatte opretholdelse, af den højere levestandard, når olieeventyret var slut.

Og det er den situation nationen står i nu, og forsøger at overvinde.

IV. Bahrain har forgæves søgt efter nye olieforekomster

Derfor har man igennem alle de 18 år, jeg har været i Bahrain, forsøgt at finde nye oliefelter. – Både på land og i havet; men disse 18 års eftersøgning af nye oliefelter har været forgæves, selv om man har gjort mange forsøg, der har kostet de implicerede parter masser af millioner.

Penge, der er brugt uden en eneste krone i indtægt – selv om alle boringerne har været baseret på positive seismografiske opmålinger, udført af meget professionelle olie-udforskningsfirmaer.

Dette viser blot hvor svært og usikkert, det kan være at finde nye olie-forekomster, selv om man på Bahrain har masser af aktive gas-oliekilder ca. 25 km fra en af de nye boringer.

Yderligere ligger Saudi Arabiens enorme olie- og gasforekomster kun 30 km vest for Bahrain og

Qatars Northfield – verdens tredie største gasfelt – grænser op til Bahrains søterritorie – mod nord-øst.

V. Vanskeligheder ved at finde olie på Færøerne

Hvor meget mere usikkert må det derfor ikke være inden for det færøske område, at lokalisere (garantere) olieforekomster.

1. Når man endnu ikke på noget sted har fundet spor af olie og kun fundet små mængder af gas ved Lopra.
2. Når det nærmeste oliefund – bekendtgjort gennem Associated Press 4. marts 1993 (kopi vedlagt) – er BP's nye oliefelt 170 kilometer syd-vest for Shetlandsøerne nord for den skotske kyst, med et forventet olieindhold på en kvart til en halv milliard tønder olie.

   Et meget stort fund; men meget langt væk fra Færøerne.

I et interview den 10. marts 1993 i dagbladet »Sosialurin« omtaler chefgeolog Stefan Hultberg, GDU, (DOG) et stort BP-oliefund, der er gjort mellem Shetland og Færøerne – i Shetlands-renden – 14 sømil (ca. 22 km) fra den nuværende skillelinie mellem den britiske og Færøernes undergrund.

VI. Ingen garanti for succes

Det eneste, der er 100% sikkert i forbindelse med jagten på olie er, at der skal foretages »enorme« investeringer inden udvindingen kan begynde, og ingen kan på forhånd i det færøske område »garantere«:

1. At der vil findes olie, i det hele taget!
2. At olien vil være tilstede i så store mængder, at det er teknisk muligt at udvinde den.
3. At prisen for olieprodukter, baseret på færøsk råolie vil være konkurrencedygtig med importeret olie.
4. Om det kan betale sig at raffinere olien på Færøerne.

Kun een ting er sikkert, og det er, – at det nuværende færøske område i Shetlands-renden – hvor der er ca. 99% chance for at finde store oliemængder, ligger i et område, som England fortsat gør krav på.

Dette kunne se ud som et »pudsigt« sammentræf.

VII. Tilbud om »gratis« seismiske undersøgelser

Det er almindeligt kendt, at alle olie efterforsknings boringer er baseret på omfattende systematiske seismiske undersøgelser af det pågældende område.

Det må derfor for »den almindelige færing« virke som en »generøst udstrakt hånd« – når blandt andet et norsk selskab tilbyder »gratis« at udføre seismiske undersøgelser af det færøske undergrundsområde, og yderligere tilbyder at lade Færøerne nye godt af dette firmas erfaringer inden for olieudvinding.

Ja man har allerede indgået et samarbejde med et færøsk firma.

Senere har flere andre firmaer anmodet om tilladelse til ligeledes »gratis« at udføre sådanne seismiske målinger.

IX. »Gratis hjælp« eller »industrispionage«!!

I olieindustrien er der ingen broderlige venskabsbånd – det er iskold forretning – hvor alle kneb gælder.

Ønsket om at udføre seismiske undersøgelser inden for det færøske område er udelukkende baseret på firmaernes egne ønsker om, at komme i besiddelse af disse meget vigtige seismiske oplysninger, så de på forhånd selv kan vurdere chancerne for at finde olie i området, således at deres firma har en meget stor fordel, når færingerne senere forsøger at udbyde olieudforskningskoncessionerne i licitation.

Eller endnu værre – for Færøerne – firmaernes ufuldstændige seismiske målinger viser måske, – inkorrekt – at det færøske område tilsyneladende ikke er værd at byde på.

X. Akcept af »gratis seismiske undersøgelser« er farlig

Hvis landsstyret – eller enkelt personer heraf – på nuværende tidspunkt giver sådanne firmaer tilladelse til seismiske undersøgelser inden for det færøske undergrundsområde, er der – i h.t. til min opfattelse – tale om »Hazard-spil« med de kommende generationers »fædrene arv«. Et unødvendigt hazard-spil, hvor en eventuel gevinst for Færøerne er meget lille eller lig nul, idet de modtagne oplysninger først på et meget senere tidspunkt kan benyttes af færingerne.

Til gengæld har »de udøvende firmaer« alle gode kort på hånden, til selv at udnytte disse oplysninger, fordi de har fuldt overblik over situationen, eller de kan videresælge dem til andre interesserede firmaer, som f.eks. BP og andre store oliefirmaer.

En sådan tilladelse bør kun gives, hvis den er en del af »en juridisk forpligtende aftale« om at gennemføre disse undersøgelser »helt tilbunds« d.v.s. indtil man har

1. Lokaliseret »alle« potentielle muligheder for oliefund inden for »hele området«, – inklusiv land området eller
2. Konstateret at der – med det idag til rådighed værende tekniske udstyr –, ikke er nogen mulighed for at udpege steder, hvor der er en rimelig chance for at finde olie.

D.v.s. »Det gratis tilbud« bliver i det mindste omsat til et »klart beslutningsgrundlag«.

På denne måde kommer man »et fuldt skridt videre«, d.v.s.

1. Man »fastslår de potentielle muligheder« for prøveboringer eller man fastslår.
2. At der »ikke« – på dette tidspunkt – er mulighed for at lokalisere olie.

Dette står i skarp modsæt-

Bilag I

BP announces large North Sea oil find

LONDON (AP): British Petroleum Company PLC has announced the largest new oil find in five years in the British sector of the North Sea.

"The discovery has the potential to open up a significant new play in the West of Shetlands province," Browne said.

Oliefund med dansk deltagelse lover godt

A.P. Møller ser ud til at have heldet med sig i olieeventyr i Algeriet

Af Niels Nørgaard

A.P. Møllers oliefund i Algeriet

FAKTA

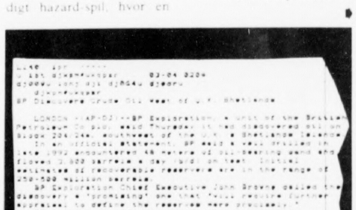
BP Discovers Crude Oil West of U.K. Shetlands

LONDON (AP-DJ)--BP Exploration, a unit of the British Petroleum Co plc, said Thursday it had discovered oil on Block 204/24a, southwest of the U.K.'s Shetlands Islands.

In an official statement, BP said a well drilled in late 1992 encountered 48 meters of oil-bearing sand and flowed 3,800 barrels a day (b/d) on test. Initial estimates of recoverable reserves are in the range of 250-500 million barrels.

BP Exploration Chief Executive John Browne called the discovery a 'promising' one that "will require further appraisal to define the reserves more precisely."

"The discovery has the potential to open up a significant new play in the West of Shetlands province, although there is substantial further work to be done to evaluate the size of this potential," Browne said.

BP operates the block with an 80% interest while the Royal Dutch/Shell Group holds the remaining 20%.

Last week, the U.K. government awarded the two partners further acreage in the area on a 50-50 basis. Browne said the additional acreage will enable the partners to embark on substantial 3-D seismic survey this summer.

APDJ-03-04-93 1622GMT

Bilag II

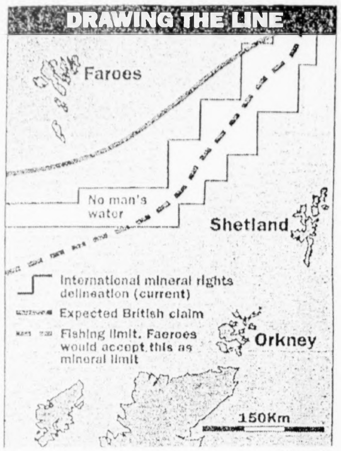

Bilag III

ning til olieboringen ved Lopra, hvor man anvendte et stort beløb på en boring, der ikke gav noget definitivt resultat.

En fejlinvestering, der vist nok væsentlig skyldtes, at beslutningstagerne ikke havde tilstrækkelig kvalificeret professionel rådgivning.

XI. Hvis det går galt, må færingerne betale regningen

Hvis de første seismiske undersøgelser viser, at undergrunden er fuld af olie – er der ikke noget problem (som Shetlands renden).

Men hvis dette ikke skulle være tilfældet, og det kommer til en uenighed med udøveren, viser det sig meget ofte, at aftalens »uskyldige ordlyd«, netop tager højde for den pågældende situation, så alle ulemperne må bæres og betales af færingerne.

Dette forhold er ingen tilfældighed, fordi det seismiske firma ved af erfaring, hvilke komplikationer, der kan opstå, og hvor dyre de kan blive.

Det var – så vidt jeg ved – netop tilfældet med amerikanernes olieudforskning på Nova Scotia.

XII. Systematisk og professionel udvinding er nødvendig

For at undgå dyre »hovsaløsninger« og fejltagelser, bør ingen foretage sig noget i forbindelse med undergrunden, inden landsstyret har fastlagt en langtidsstrategi for den fremtidige udforskning og udnyttelse af den færøske undergrund.

Det ville være utrolig »negativt og psykologisk nedbrydende«, hvis færingerne udbød »olie-koncessionerne« på en sådan måde og på et sådant tidspunkt, at ingen af de store olie-udforsknings firmaer ville »afgive tilbud«.

Hvilket var tilfældet, da grønlænderne bad om tilbud på udforskningen af undergrunden på østsiden af Grønland.

Man bør her tænke på, at tiderne er sådanne, at en stor fædrene arv giver ikke alene mulighed for enorme indtægter, men også mulighed for at opbygge en enorm gæld.

XV. Nyt opdateret kort over Færøernes undergrund

Hvis et sådant kort findes, burde det nu opdateres med angivelse af BP's nye oliefund. Dette skulle være helt legalt nu BP officielt har bekendtgjort eksistensen af det enorme oliefund. Kortet skal blot tydeligt angive, at den angivne grænselinie ikke er accepteret af England.

Et sådant kort skulle også anføre afstande til de forskellige større havne, fyrtårne og andre landkendingsmærker.

Endvidere burde afstandene mellem de forskellige havne og flyvepladser angives.

Ligeledes burde kortet angive de omtrentlige havdybder, da havdybden har en alt afgørende indvirkning på størrelsen af de nødvendige investeringer og produktionsomkostninger samt tekniske muligheder.

Et sådant kort burde være et obligatorisk dokument, ved en hver kvalificeret diskussion om Færøernes undergrund, så medlemmer af lagting, landsstyre, politikere, teknikere og den almindelige færing nøjagtigt kan se, hvad hele diskussionen drejer sig om.

Hvis et sådant dansk-færøsk kort ikke findes på nuværende tidspunkt, bør det hurtigst muligt fremstilles, da grænsespørgsmålet drejer sig om masser af milliarder kroner.

Som bilag III er vedlagt en meget grov skitse, der viser den engelske opfattelse

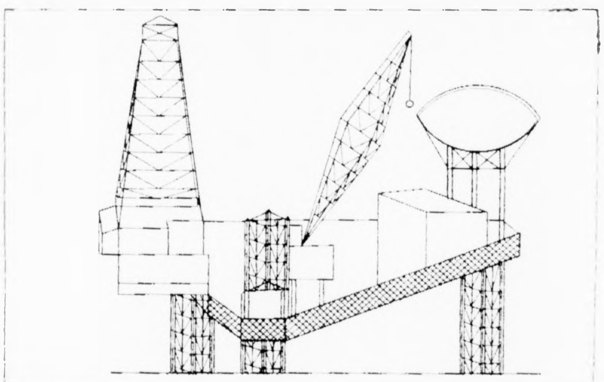

af den britisk-færøske grænse-problematik. Den viser klart de uhyggelige perspektiver. Hvis englænderne får deres vilje, så skal grænsen gå 25-30 km fra Suderø. Samtidig giver den formodning om langvarige og vanskelige forhandlinger, hvor Færøerne vil få brug for al mulig diplomatisk – og international opbakning samt nødvendighed af at konsultere den højeste ekspertise i international undergrunds- og grænsespørgsmål.

Ovenstående konstatering af tilstedeværelsen af et så enormt oliefelt i et 48 meter tykt olieførende sandlag, så tæt på Færøerne gør sandsynligheden for at finde olie inden for det færøske område endnu større (en 99% realitet).

Derfor er spørgsmålet om fastholdelse af den nuværende færøske grænselinie det alt afgørende spørgsmål i forbindelse med Færøernes undergrund.

Inden dette spørgsmål er endeligt afgjort, ligger de fleste ting i forbindelse med Færøernes undergrund stille – hvilket naturligvis er kedeligt –.

Hvis afklaringen af grænsespørgsmålet forceres frem – således at det dansk/færøske forhandlingsteam har opbygget den nødvendige ekspertice, og før det er sikre på, at kunne få ret – vil det resultere i, at englænderne vinder grænsestriden – med deraf tab af mange milliarder for færingerne – et tab der aldrig erstattes.

Det var næsten det samme, som var tilfældet da nordmændene vandt den dansk-norske grænsestrid om nordsøolien.

I grænsespørgsmålet er det eneste der betyder noget derfor: At få medhold, uanset hvor mange år der end går.

XVI. BP olie-feltet kræver yderligere intensiv udforskning

John Brown oplyser endvidere, at der endnu foreligger et stort udforsknings arbejde, inden man kan fastslå størrelsen af olie-forekomsten i BP-områderne (måske en billion tønder olie).

Pressemeddelelsen oplyser yderligere, at BP/Shell konsortiet – på 50-50% basis – har fået tilladelse til at udforske flere olie-koncessions parceller, således at det samlede område bliver så stort, at der kan udføres et tre-dimensionalt seismografisk survey til bestemmelse af jordlagene og den optimale placering af yderligere prøveboringer.

Det er i denne forbindelse, at BP's adgang til også at udføre seismografiske målinger i det færøske område, kan være af overordentlig stor betydning for BP, (men ikke for Færøerne), det vil tillade BP, at »kigge om bag muren«, så BP kan få kendskab til de geologiske forhold udenfor deres eget område.

Herved bliver de i stand til at basere deres beregninger på »facts«, og derved undgå at bruge den mere »tvivlsomme eksterpolations-metode«.

Spørgsmålet er, om Færøernes krav på undergrunden indtil fiskerigrænsen har opsættende virkning for englændernes ret til at foretage olieudforsknings-forsøg i området.

Man kunne evt. henvise til at sprængningerne i forbindelse med de seismiske undersøgelser var til skade for fiskene i det færøske fiskeriområde.

XVII. Alle er villige til at udføre gratis seismiske undersøgelser i den færøske del af Shetlandsrenden

Efter BP's bekendtgørelse om et så stort oliefund så tæt på det færøske område, vil det overhovedet ikke være noget problem at få et firma til *gratis* at udføre seismiske undersøgelser af den færøske del af »Shetlandsrenden«, fordi chancerne for at finde olie er så store.

Jeg er helt sikker på, at BP gratis ville udføre disse undersøgelser som en komplimenterende og integreret del af deres tre-dimensionale seismiske survey, simpelthen, fordi udgifterne til et seismisk survey mange gange er sparet bl.a. fordi det vil sætte BP i stand til at beregne placeringen af yderligere prøveboringer – optimalt i forhold til den totale olieforekomst og ikke kun maksimalt i forhold til den britiske del af olieforekomsten.

XVIII. Er det i færingernes interesse – på nuværende tidspunkt – at finde store olieforekomster i den færøske del af Shetlandsrenden? Hvis man alligevel skal afstå den

BP er meget stærkt interesseret i en hurtig evt. parallel olie-udforskning/udvinding i begge områder.

Men det alt afgørende spørgsmål er imidlertid: Er det i færingernes interesse at få fastslået størrelsen og beliggenheden af evt. færøske olieforekomster før grænsen mellem den britisk og den dansk færøske undergrund er internationalt fastlagt og anerkendt.

Dette er et principielt spørgsmål, som landsstyret må tage stilling til her og nu, da alt vedrørende undergrunden afhænger af dette svar.

Det kan ikke udskydes længere, hvilket også klart fremgår af Stefan Hultberg's udtalelser i interviewet den 10. marts.

Alle der i øjeblikket – på den ene eller anden måde – gratis anvender ressourcer på at fremkomme med »positive forslag til udnyttelsen af den færøske undergrund«, har et moralsk krav på, at landsstyret i løbet af meget kort tid klart besvarer spørgsmålene:

1. Ønsker landsstyret olieudforskningen (seismiske undersøgelser i Shetlandsrenden) startet nu eller
2. Ønsker landsstyret en langsigtet, planlagt udforskning og udnyttelse af undergrunden, der først iværksættes, når de nationale grænser er endeligt aftalt og vedtaget.

Svaret på dette spørgsmål er utrolig vigtigt, idet det kan påvirke hele det færøske samfund meget kraftigt nu og mange generationer frem i tiden.

Dette ubetingede krav om et klart, utvetydigt og hurtigt svar fra landsstyret må i al retfærdighed følges af et andet spørgsmål:

Er landsstyret blevet forsynet med tilstrækkeligt mange objektive oplysninger, så de har et relevant beslutningsgrundlag til at afgive et rigtigt svar.

XIX. BP har alle fordele ved færøske seismiske undersøgelser

Usikkerheden om den endelige grænsedragning kan kun blive til BP's fordel, idet de:

1. Hvis englænderne vinder:
   Ved BP på forhånd hvilke olieforekomster, de yderligere kan disponere over.
2. Hvis danskerne færingerne vinder:
   Har BP stadigvæk ikke tabt noget, fordi udgifterne til det seismiske survey allerede så rigeligt er betalt tilbage gennem allerede opnåede besparelser.
3. Hvis de færøske seismiske undersøgelser viser, at de enorme tykke olieførende lag fortsætter ind i det færøske område, kan det yderligere anspore England til at intensivere forsvaret af deres grænseflytning, nu de har »bevis for«, hvor meget der er på spil.
4. Hvor farligt et sådant »forhåndskendskab« til forventede olieforekomster« kan være, er Norges og Danmarks grænsestrid om undergrunden i Nordsøen et glimrende eksempel på
   Her lykkedes det nordmændene at fravriste danskerne de mest olierige områder, bl.a. fordi nordmændene på forhånd vidste beliggenheden af de store olieforekomster.
5. Dette skulle nødig gentage sig i tilfældet med England, men der er mange lighedspunkter i de to sager. Jeg håber blot, vi har lært af dette uheldige eksempel, for Danmarks tilfælde var det »en slem økonokisk bet«, for Færøerne ville en gentagelse nærmest »være en virkelig økonomisk katastrofe«.

XX. Det er psykisk rart at vide, hvad der er i undergrunden

Psykologisk ville det have en stor betydning for færingerne, hvis der straks blev ført bevis for, at der virkelig var olie i den færøske undergrund – specielt med den nuværende økonomiske situation.

Men jeg må på det kraftigste fraråde – på nuværende tidspunkt – at give tilladelse til seismiske målinger – og slet ikke af psykologiske årsager. – Prisen vil blive alt for høj – og færingerne vil aldrig kunne overvinde tabet af nogle af de mest olierige områder i Europa.

XXI. Seismiske målinger er ikke nødvendige i Shetlandsrenden nu. Olien er der. Spørgsmålet er blot, hvem den tilhører

Med hensyn til den psykologiske virkning, må jeg understrege, at seismiske undersøgelser i sig selv ikke er nogen garanti for olie, idet den generelle usikkerhed i forbindelse med at lokalisere olie, baseret på positive seismiske målinger er mindst lige så stor – om ikke større – end usikkerheden ved at identificere olieforekomster ved hjælp af fysiske jordprøver, udtagning i forbindelse med aktuelle prøve boringer. Dette skyldes, at vurderinger af resultatet af seismiske undersøgelser er baseret på visse antagelser, der først kan bekræftes, når der foretages prøveboringer. Prøveboringer er derimod baseret på 100% facts – kun »ekstrapoleringen« er behæftet med en vis fejlmargin, men exterpolering er en ældgammel gennemprøvet geoteknisk metode, der er fælles for alle geotekniske boreprøve vurderinger, og som sådan er det ikke en teknik, specielt udviklet i forbindelse med olieudvinding.

I forbindelse med olieudforskningen i Shetlandsrenden vil jeg, baseret på mine geotekniske erfaringer i almindelighed og olieudvinding i særdeleshed, kunne omforme ovenstående generelle »tekniske teori« med følgende ordlyd gældende for Shetlandsrenden:

»Med henvisning til Bahrains 18 års forgæves prøveboringer baseret på seismiske målinger, vil jeg påstå, at usikkerheden ved fortolkning af seismiske målinger i forbindelse med »garantering af olie-forekomster« i det færøske område – er større end den statiske mulighed for, at et 48 meter tykt olieførende lag – med et indhold af ½ milliard tønder olie – skulle kunne forsvinde totalt inden for en horisontal radius på mindre end 25 km.

Eller oversat til ganske almindeligt sprogbrug.

Baseret på min geotekniske, seismiske og statistiske kendskab påstår jeg: Hvis Stefan Hultberg's oplysning om, at den omtalte boring ligger ca. 14 sømil fra den færøske grænse, – vil jeg med 99% sikkerhed påstå, at det olieførende lag fortsætter ind i den færøske zone.

Det eneste geologiske fænomen, der kunne ændre dette, var hvis der var en brudlinie mellem de to områder, d.v.s., hvis Færøerne var en »horst«, men jeg har altid lært, at Færøerne var af vulkansk oprindelse.

Der er derfor – i.h.h. til min opfattelse – ikke på nuværende tidspunkt nogen grund til at løbe nogen risiko, ved at give BP tilladelse til seismiske undersøgelser i det færøske område – fordi kun prøveboringer vil give færingerne 100% sikkerhed. – De seismiske undersøgelser kunne derimod give BP oplysninger om hvor langt deres oliefund strækker sig ind i den »nuværende færøske del«, så de ved hvilken del, der er særlig vigtig at »fratage færingerne« og hvilken del de uden større økonomiske tab kan lade færingerne beholde.

Med andre ord – BP's tilbud om »samarbejde« kan medvirke til færøske tab på tocifrede milliard-beløb, (måske 50 milliarder) hvis man blot lader sig rive med af »samarbejds-ånden«, og man ikke har en færøsk langtids olie-udvindings strategi.

Min påstand om, at der med 99% sikkerhed findes olie inden for den færøske del af Shetlandsrenden, er baseret på min praktisk videnskabelige baggrund.

Stefan Hultberg kan som geolog »kun antyde den store sandsynlighed for at olie er til stede«, idet der på nuværende tidspunkt ikke er foretaget danske »geologiske undersøgelser« i den »færøske del« af Shetlandsrenden.

I realiteten er de to udtalelser identiske og budskabet er:

At der er en meget stor – til vished grænsende sandsynlighed for – at der findes olie i den »færøske« del af Shetlandsrenden.

XXII. Indholdet af BP's olie koncession med England

Pressemeddelelsen fastslår endvidere, at BP og Shell's oprindelige udforsknings/udvindings kontrakt blev udvidet med 5 moduler på en 50-50 aftale-basis.

Det skal her bemærkes, at BP som en del af aftalen selv skal foretage/betale deres tre-dimentiale seismiske undersøgelser, hvilket – i hvert tilfælde i Mellemøsten – er den mest almindeligste praksis.

Når koncessionshaveren selv arrangerer de seismiske undersøgelser kan de benytte deres erfaringer inden for planlægning af seismiske undersøgelser maksimalt, og derved være sikker på, at få indsamlet alle de oplysninger, som de af erfaring ved kan lette og præcisere fortolkningen af de seismiske målinger. D.v.s. der er ingen umiddelbar besparelse for Færøerne ved at akceptere gratis seismiske undersøgelser fra »Oil-cowboys«. Tværtimod. Sådanne undersøgelser kunne måske gøre store potentielle olie firmaer (som BP og Mærsk) mindre interesserede i en koncession med Færøerne.

Udvidelsen af BP's koncessionsområde åbner mulighed for yderligere oliefund, – måske en fordobling.

Dette kunne bringe den samlede mængde af olie – der kan udvindes – op på en milliard tønder.

Det vil derfor blive yderst interessant i tiden fremover, at følge resultaterne af BP's yderligere olieudforskning i dette område, med deraf yderligere positive forventninger m.h.t. den færøske undergrund.

XXIII. Hurtig start af Shetlandsfeltet er vigtigt for England

Oliefundet ved Shetlandsøerne kommer på et meget belejligt tidspunkt for England, idet produktionen fra landets traditionelle Nordsø-oliefelter er stærkt faldende – 1,16 billioner tønder i 1986, dalende til 0,636 billioner tønder i 1992.

Desuden har olie udvindingen fundet sted gennem de sidste 25 år, hvilket bevirker, at man nu har udnyttet de ca. 25% af olie forekomsten som direkte kan pumpes op.

Derfor må man nu iværksætte særlige foranstaltninger – så som saltvandsindpumpning – for at udvinde de næste ca. 25%.

Dette gør udvindingen langsommere, dyrere og mindre konkurrencedygtig i forhold til let tilgængelige olieforekomster udvundet i f.eks. Mellemøsten, det tidligere Sovjetunionen, Sydamerika og Malaysia.

Denne øgning af produktions-omkostninger er et meget alvorligt problem, især når olieprisen er så lav som $ 19 (nitten) pr. tønde.

D.v.s. overskuddet ved olieudvindingen er i øjeblikket meget lille – hvis der i det hele taget er noget – men England kan ikke stoppe/indskrænke produktionen fra disse felter, – selv om den ikke er økonomisk – før den kan erstattes med råolie fra nye felter, – fordi England har en stor olieindustri, der beskæftiger masser af folk, der ellers vil blive arbejdsløse.

For England er en hurtig opstart af olieudvindingen i

Nordatlanten har fået oliefeber ved Færøerne

Bilag IV

»Shetlands-renden« et nationalpolitisk, strategisk spørgsmål, hvor økonomien ikke er alt afgørende.

XXIV. Færøerne har brug for det størst mulige overskud

For Færøernes vedkommende vil problemstillingen være en anden. Her drejer problemet sig først og fremmest om at opnå det maksimale økonomiske udbytte – set over oliefeltets totale levetid.

Selve udvindelsen af den færøske olie har i sig selv megen lille betydning for det færøske samfund. De fleste leverancer til udbygningen af oliefelterne må importeres, fordi det færøske erhverv ikke på nuværende tidspunkt er konkurrencedygtig og tilstrækkelig specialiseret til at kunne fremstille de meget komplicerede komponenter i den meget høje kvalitet, som kræves. Dette forhold kunne dog, – ved et intensivt og rationelt omskolingsprogram – drastisk kunne ændres i løbet af nogle år. Olieudvindingens positive indflydelse på det færøske erhvervsliv vil blive mindre jo mere man ønsker at fremskynde opstarten, idet Færøerne ikke er forberedt på en sådan hurtig omstilling.

Yderligere vil en produktionsform, baseret på udnyttelse af BP's produktionsfaciliteter, såsom oliepumpeledninger, næsten forhindre en positiv indflydelse på det færøske erhverv, fordi BP helt naturligt fortsat vil benytte sig af de allerede etablerede arbejds- og leverance-relationer der fortrinsvis er rettet mod England og Amerika.

For Færøerne er det derimod overskuddet fra salget af den producerede råolie, der tæller. D.v.s. jo højere markedsprisen er for olie, jo mere udbytte har Færøerne af olieudvindingen.

Olieprisen er i øjeblikket meget lav, og den kan falde yderligere, når olieproduktionen fra Iraq bliver frigivet, og når den let tilgængelige central asiatiske olie kommer på markedet – hjulpet af amerikansk kapital og »hi-tech«.

XXV. Olie-udvindingen vil blive meget dyr på Færøerne

Produktions omkostningerne på Færøerne vil på grund af landets beliggenhed midt i det meget voldsomme Atlanterhav, blive meget høje, selv om man tilslutter sig det britiske pumpesystem. –

Når man som jeg var ombord på »Smiril« den 7. januar d.å., – da den på vej fra Våg til Torshavn måtte vende om og sejle tilbage til Suderø på grund af en kraftig orkan, – har man ved selvsyn set, hvor store bølger fremtidige færøske bore- og produktionsplatforme skal kunne modstå.

Dette bevirker, at olieinstallationerne skal konstrueres meget kraftige og dermed vil de blive meget kostbare.

Hertil kommer, at BP's oliefund er gjort på 496 meters vanddybde, sammenlignet med Dan-feltet, der ligger på 30-35 meters vanddybde. Det er klart dybde og bølgehøjde, vil gøre olieudvindingen meget dyr, og samtidig bevirke, at udvindingen vil ligge på grænsen af det teknisk mulige, og den vil byde på mange uforudsete problemer, der vil blive dyre og tidskrævende at løse.

Når BP forventer, at feltet kan være produktionsklart i 1996-97 anser jeg det som et udtryk for super optimisme måske iblandet lidt politisk.

Visse markeds kredse påstår, at først når olieprisen kommer op på $ 40-50, vil olieudvindingen på Færøerne blive lukrativ.

Dette er naturligvis »kun en påstand«, men den kommer fra erfarne oliefolk, så det vil nok være klogt – for de færinger, der ønsker olieudvindingen startet nu, – at modbevise denne påstand, ved omhyggelige beregninger af de faktiske produktions-omkostninger, – inden de begynder at acceptere olie-udvindings forslag fra »olie-branchens profitjagere«.

»Nøgterne beregninger« er en absolut betingelse for at det færøske »olie-eventyr« ikke skal udvikle sig til endnu et mareridt.

Men i øjeblikket kan ingen sige noget om udvindings omkostningerne, idet der endnu ikke er fundet en eneste dråbe olie på det færøske område, og det har altid været et godt princip: »Ikke at sælge skindet, før bjørnen er skudt«!

XXVI. Olie-samarbejde mellem BP og Færøerne

Stefan Hultberg oplyser yderligere, at BP udtrykte ønske om at etablere et samarbejde med færingerne om udnyttelsen af de færøske ressourcer, bl.a. i forbindelse med muligheden for, at Færøerne kunne benytte BP's fremtidige undersøiske oliepumpeledning til at transportere den færøske råolie til de britiske raffinaderier.

XXVII. Samarbejde om »omskoling til olie-industrien«

Dette er et meget positivt initiativ, der bør følges op, men kun i det omfang, det er til gavn for begge parter og ikke blot et udtryk for, at den erfarne snyder den mindre erfarne.

Et praktisk udtryk for et sådant samarbejde kunne bl.a. bestå i, at færinger med relevant baggrund og interesse blev »efteruddannet« eller »omskolet« ved BP til de forskellige »specialist-job«, som er påkrævet i forbindelse med fremtidig olie-udvinding og olie-industri, hvilket bl.a. kan omfatte »bore-bisser«, boreformænd, sikkerheds officerer, laboratorie assistenter, boreingeniører, reservoir-ingeniører, seismisk målespecialister, »marine-landmålere« m.fl., således, at Færøerne, når olie boringerne begynder inden for deres område – selv vil have en væsentlig del af de specialister, der er nødvendige inden for dette meget specielle arbejdsområde.

Denne omskoling kunne foregå gennem almindelige ansættelseskontrakter eller som »Trainees« med »uddannelsesløn« betalt helt eller delvis af Færøernes olie organisation.

XXVIII. Samarbejde om pumpeledning eller terminal

BP's tilbud om at lade den færøske olie blive transporteret i BP's pumpeledning til raffinaderierne kunne umiddelbart synes at være en god ide, men det afhænger fuldstændigt af prisen.

Dette kan kun afgøres ved at sammenligne »investeringsudgifterne og de løbende transport omkostninger« i forbindelse med denne metode sammenlignet med de samme udgifter ved de mere traditionelle metoder med tankskibe, der opsamler olien fra flydende bøjer og sejler den direkte til raffinaderiet eller til mellemlager (terminal) på Færøerne, hvorfra den kan transporteres med større tankskibe til raffinaderierne.

Olien kan også blive pumpet til en sådan terminal gennem en særlig pumpeledning (system), der forbinder terminalen med en eller flere olieproduktions platforme.

Som det sidste nye: Produktionsterminaler anbragt direkte på havbunden, en nyskabelse, som man forventer sig meget af når den bliver færdigudviklet og 100% driftsikker.

XXIX. Samarbejde om seismiske undersøgelser

Tilladelse til seismiske undersøgelser i »den færøske del« af Shetlands-renden burde ikke gives før grænsen mellem det færøske og britiske område er fastlagt.

Yderligere advarer jeg stærkt mod at tillade noget firma at udføre seismiske undersøgelser i den øvrige del af det færøske område.

Inden der foreligger en gensidig forpligtende aftale om, først at stoppe de seismiske undersøgelser, når spørgsmålet om muligheder for at finde olie, kan besvaret med et klart:

»Ja eller Nej'«, for hele det færøske område – inclusive landområdet.

Sådanne seismiske målinger på færøsk område skulle aldrig finde sted, uden tilstedeværelsen af en af Færøerne betalt person, der er fuldt fortrolig med seismiske målinger og de tilgrundliggende teorier, så vedkommende kan forstå systematikken og sandsynliggør, at alle de indhentede oplysninger videregives til Færøerne.

Dette understreger hvor vigtigt det er, at få afklaret og påbegyndt »omskolingen og træningen« af de fremtidige færøske »oliefolk«.

Det må være en helt naturlig betingelse for BP's eventuelle adgang til at udføre seismiske målinger i den færøske zone, at den modsvares af en tilsvarende færøsk adgang til alle relevante britiske seismiske målinger og borehuls locks for de tilstødende britiske områder.

XXX. Seismiske undersøgelser på land og nord for Færøerne

I forbindelse med eventuelle færøske seismiske målinger, må man hele tiden være opmærksom på, at Færøernes landområde er et meget betydningsfuldt område for den fulde forståelse af mulighederne for at finde let tilgængelig olie.

De seismiske special-firmaer vil sandsynligvis forsøge at minimere den landbaserede del af undersøgelserne, idet det er meget nemmere at sejle rundt på klipperne og udlægge kabler m.m., end det er at bevæge sig rundt på klipperne og udlægge seismisk måleudstyr. Desuden kræver landbaserede målinger helt andet udstyr end det, der bruges for havområdet, og desuden er de langt mere mandskabskrævende.

Derfor vil det sandsynligvis være vanskeligere, at få nogle firmaer til gratis – d.v.s. uden koncession eller anden form for »gulerod« – at udføre seismiske undersøgelser i den resterende del af området, hvor chancerne for at finde olie ikke på nogen måde er »sandsynliggjort«.

XXXI. Ufuldført olieboring i Lopra

Tværtimod, olieboringen i Lopra, der er det eneste olie udforskningsforsøg, der er udført i det færøske område – blev stoppet inden der blev fundet olie. Vist nok fordi beslutningstagerne ikke havde sikret sig tilstrækkelig kvalificeret rådgivning.

Herved har dette »positive forsøg på at finde olie« udviklet sig til en »advarsel« til potentielle oliesøgere.

Den 2200 meter dybe boring udført i Lopra i 1983, kunne – hvis det stadig er intakt – imidlertid indgå som en meget betydningsfuld »sprængningsbrønd« i forbindelse med de fremtidige færøske seismiske undersøgelser, idet testsprængladningen kan bringes dybt ned i undergrunden.

Et nyt intensivt studie af boreprøverne fra Lopra, og de sammenhørende seismiske undersøgelser kunne måske give en lille ide om hvorledes fremtidige seismiske undersøgelser skal planlægges og optimeres.

Sådanne studier er nok noget, Færøerne selv må betale for – hvis man på et vist tidspunkt ønsker påny at skabe positiv interesse for den del af undergrunden der ligger umiddelbart rundt om Færøerne.

Spørgsmålet er om dette tidspunkt ikke er kommet nu, således at en fornyet undersøgelse af alle de foreliggende oplysninger – forundersøgelser og boreresultater – burde være landsstyrets første skridt i deres langtids olie strategi.

Der er allerede afsat 1,5 + 0,5 millioner i det reviderede budget til undersøgelse af Færøernes undergrund.

Jeg kan ikke se noget bedre startpunkt, idet man går tilbage til de eneste facts, der eksisterer og starte de nye undersøgelser på et solidt grundlag og derfra bygge det hele op med omhyggelige studier over hvilke supplerende undersøgelser, der bør iværksættes for at optimere olie-udforskningen i et økonomisk forsvarligt tempo set i relation til udgifterne.

Selve studiet kunne også indgå som en del af en udforsknings/udnyttelses-koncession mage til den BP har fået med England, men så mister færingerne en del af deres indflydelse med hensyn til programmets implementering, herunder andelen af færøsk medvirken og optræning.

Studiet kunne naturligvis også være en »begynder opgave/eksamensprojekt« for den første færing, der blev uddannet til »seismisk specialist« – hvis man har tid til at vente.

Jeg vil absolut gå ind for at Lagtinget – eller den organisation, der skal tage sig af undergrunds-udforskningen – kontakter et af de eksisterende konsulentfirmaer inden for »seismisk system planlægning«, så man kan få oplyst hvad konsulentbistand på dette område vil koste, så Færøerne har deres egen »hi-tech« specialist rådgivning inden for det uhyre vigtige seismiske område.

Et sådant firma kunne også – free of charge – give et forslag til hvorledes Færøerne optimalt kunne planlægge udviklingen af undergrunden.

XXXII. Eventuelt samarbejde med »Mærsk Olie og Gas«

Artiklen i »Sosialurin« d. 10.3.93 om BP's opfordring til samarbejde i forbindelse med udforskningen af den færøske undergrund var fulgt op af et interview med direktøren for »Mærsk Olie og Gas«, Bo Wilfang.

Mærsk's indstilling til udforskning af den færøske undergrund, var »afventende«, hvilket i høj grad undrede den pågældende journalist, der naturligvis var meget opstemt på grund af de store oliefund umiddelbart uden for »den af Færøerne påklagede grænse« for udnyttelsen af undergrunden (fiskerigrænsen).

Mærsk er et af Danmarks største firmaer, der har en verdensomspændende aktivitet inden for bl.a. skibsfart og olie-udvinding. Det er et af de få danske firmaer, der – på trods af den globale depression – år for år – stadig giver et tre cifret millionbeløb i overskud.

Dette skyldes væsentligt, at dette firma er bygget på »godt gammelt købmandsskab«, hvilket går ud på, at man ikke involverer sig i forretninger, uden man på forhånd nøje har foretaget en grundig vurdering af hvor gode chancerne er for gevinst, og hvor stor risikoen er for tab.

Samtidig er firmaet en moderne ledet virksomhed med en fastlagt langtids-strategi, en kontinuerlig opdateret langtids-planlægning samt en meget effektiv kostkontrol.

»Bo Wilfang giver klart udtryk for, at man afventer situationen, og følger med i de oplysninger, man får om olie-udforskningen i området.«

Kan man forvente mere af et ansvarligt firma, der baserer sine investeringer på facts og ikke »følelser«.

Realistisk set er der ikke fremkommet nogen nye positive oplysninger om, at der findes olie inden for det færøske område.

Den eneste positive oplysning vedrørende olie i området er BP's oliefund, der ligger på ca. 500 meter havdybde i et meget voldsomt havområde, adskilt fra den færøske landsokkel af en mindst 100-150 km bred zone, som englænderne hævder tilhører dem. (Dette kan ikke være godt nyt for færøske olieudforskere)!

Sådanne »positive nyheder« er ikke tilstrækkelige til at et realistisk forretningsforetagende, begynder at investere milliarder, inden der er fundet en eneste dråbe olie, slet ikke i den nuværende situation, hvor der er masser af områder med let tilgængelige olieforekomster, der blot venter på kapitalstærke oliefirmaer – som det fremgår af bilag 1, der beskriver Mærsks nyeste oliefund i Algeriet.

Desuden er Dutch Shell 20% medindehaver af BP-koncessionen ved Shetlandsøerne, ligesom de er 35% medindehaver i Dansk Undergrundskonsortie, hvor Mærsk er »operator«, og har samme aktie-størrelse.

Man skal ikke bekrige sine egne, sålænge man ikke ved om der er noget at slås om.

BP's store interesse for »færøske« olieforekomster skyldes, at de har brug for dem til at gøre deres indvinding i det britiske område mere rationelt og rentabelt, da man samtidig håber at overtage størsteparten af hele området – hvis englænderne vinder retssagen – kan man jo lige så godt fra starten programmere det.

Langtids-planlægning af Færøernes udnyttelse af undergrunden

XXXIII. Principielle spørgsmål

Det fremgår meget tydeligt af ovenstående, at udnyttelsen af den færøske undergrund ikke kan starte op før følgende principielle spørgsmål er endelig afgjort:

A. Den endelige juridiske fastlæggelse af grænsen mellem England og Færøernes undergrundsområder.

B. Lagtingets endelige beslutning om Færøernes officielle langtids-strategi for udnyttelsen af Færøernes undergrund – herunder

Tidsplan:

1. Hurtigst mulig start og implementering!
2. Trin for trin, med økonomisk maksimering og maksimal færøsk involvering.

Organisation:

1. Een hovedkoncessions-indehaver, svarende til den danske model.
2. En mere aktiv involvering af landsstyret og/eller andre færøske private interesser.

Financieringen:

Koncession, med overskudsdeling efter i forvejen aftalte procenter.

Delvis privat financiering, varierende fra aktivitet til aktivitet.

XXXIV. Fastlæggelse af den fælles grænselinie for undergrunden

For at der er fuld klarhed over, hvad diskussionen drejer sig om, vedlægger jeg som bilag III. en meget grov skitse, der viser den engelske opfattelse af den britisk/færøske grænse-strid.

Skitsen viser med uhyggelig tydelighed, hvorledes englænderne ønsker at reducere den færøske undergrund til et lille bælte langs de færøske kyster. Englænderne ønsker grænsen skal gå ca. 25-30 kom syd for Suderø.

Dette repræsenterer en grænse-flytning på i gennemsnit 100 km, og »mærkværdigvis« drejer det sig netop om den zone, der løber parallelt med den britiske zone, hvor de meget store oliefund er påvist. Dette medfører, at der uden al tvivl også findes olie i det omstridte område.

Derfor kan de beløb, der står på spil, let blive i størrelsesordenen 50-150 milliarder i salgsværdi, eller ca. 6 til 15 gange Færøernes nuværende statsgæld, så det er et enormt beløb, der står på spil.

Derfor er spørgsmålet om fastholdelse af den nuværende færøske grænselinie det alt afgørende spørgsmål i forbindelse med Færøernes undergrund.

Samtidig giver kortet formodning om meget langvarige og komplicerede forhandlinger, hvor ikke alene Færøerne og England er involveret, men også de overnationale myndigheder, idet området også omfatter visse »No Man Waters«-områder.

I disse forhandlinger vil det færøsk/danske forhandlingsteam få brug for al mulig diplomatisk og international opbakning, og det vil sandsynligvis blive nødvendigt, at få udarbejdet enorme kompendier om emnet af de højest anerkendte eksperter i international undergrunds- og grænserets praksis.

I forbindelse med selve forhandlingerne er det et spørgsmål, om at have den mest drevne forhandler og taktiker i juridiske forhandlinger som leder af forhandlings delegationen. Personens aktuelle detail kendskab til emnet er ikke så betydningsfuldt, idet det lovmæssige skulle være let tilgængeligt i de af eksperter udarbejdede kompendier.

Det er helt klart, da der er tale om internationale relationer og retsforhold, at den egentlige forhandlingspartner er Danmark – med Færøerne som bisidder og akcepterende partner – idet Danmark, som selvstændig medlem at de forskellige internationale organisationer er den egentlige indehaver af retten til undergrunden.

Indtil dette spørgsmål er endeligt afgjort, ligger de fleste ting i forbindelse med Færøernes undergrund stille – hvilket naturligvis er kedeligt – men ikke nogen katastrofe.

Hvis afklaringen af grænse-spørgsmålet forceres frem, – som jeg har indtrykket af, at visse færøske kredse forsøger – inden det danske/færøske forhandlingsteam har opbygget den nødvendige ekspertice, og før de er sikre på, at kunne få ret – vil det kunne resultere i, at englænderne vinder grænsestriden – med deraf tab af milliarder af kroner for færingerne – et tab der aldrig kan erstattes.

Det var nøjagtig det, som var tilfældet da nordmændene vandt den dansk-norske grænsestrid om Nordsøolien.

I grænsespørgsmålet er det eneste der betyder noget derfor:

»At få medhold, uanset, hvor mange år, der går.«

Denne påstand er rigtig, fordi dagspriserne på råolie er så lave, at olie fra store dybder i midten af Nordatlanten ikke kan udvindes økonomisk.

Yderligere, der vil gå lang tid før oliepriserne stiger, på grund af den nuværende overproduktion af olie, og udsigt til endnu større produktion, når Irak og de tidligere sovjetrussiske republikker kommer op på fuld produktion.

Til gengæld er BP meget stærkt interesseret i at udnytte olien fra hele området så hurtig som mulig, for at opnå den største rentabilitet og udnyttelsesgrad.

Det koster ikke Færøerne noget, at lade olien ligge, tvært imod. Prisen på olie vil sandsynligvis stige, når størsteparten af de let tilgængelige olieforekomster er opbrugt – eller reduceret så meget, at ejerlandet ikke kan eksportere længere.

Hvis man først taber »forhandlingerne om grænselinien«, er tabet endeligt.

XXXV. Indledende seismisske undersøgelser i Shetlandsrenden

BP presser voldsomt på for at påbegynde seismiske målinger. Men det alt afgørende spørgsmål er imidlertid:

Er det i færingernes interesse, at få fastslået størrelsen og beliggenheden af evt. færøske olieforekomster før grænsen mellem den britiske og den dansk/færøske undergrund er internationalt fastlagt og anerkendt.

Dette er et principielt spørgsmål, som landsstyret må tage stilling til her og nu, da alt vedrørende undergrunden afhænger af dette svar.

Det kan ikke udskydes længere.

Alle, der i øjeblikket – på den ene eller anden måde – gratis anvender ressourcer på at fremkomme med »positive forslag til udnyttelsen af den færøske undergrund«, har et moralsk krav på at landsstyret i løbet af meget kort tid klart besvarer spørgsmålene:

1. Ønsker landsstyret olieudforskningen (seismiske undersøgelser i Shetlandsrenden) startet nu eller
2. Ønsker landsstyret en langsigtet, planlagt, udforskning og udnyttelse af undergrunden, der først iværksættes, når de nationale grænser er endeligt aftalt og vedtaget.

Svaret på dette spørgsmål er utrolig vigtigt, idet det kan påvirke hele det færøske samfund meget kraftigt nu og mange generationer frem i tiden.

Skulle jeg besvare spørgsmålet, ville det være et klart »Nej«.

Med referance til afsnit XIX & XXI er mit svar klart »Nej«. Der bør ikke foretages nogen form for seismiske undersøgelser i den færøske del af Shetlandsrenden inden grænsedragningen er vedtaget, fordi:

1. De er ikke nødvendige for Færøerne, idet vi med 99% sikkerhed allerede ved der er olie i denne del.
2. Gode seismiske målinger kunne »skærpe« englændernes interesse for området.
3. Seismiske undersøgelser kunne lette BP's udnyttelse af oliefeltet, med deraf reduceret interesse i at få løst grænsespørgsmålet.
4. Til gengæld ville det – hvis den færøske grænse blev vedtaget – være en logisk og sandsynligvis økonomisk god løsning for Færøerne, at benytte sig af BP's allerede etablerede faciliteter for de færøske olieforekomster, beliggende i Shetlandsrenden (uden for den færøske landsokkel), da indvindingsforholdene er så vidt forskellige for de to forekomster.
5. Bahrain havde en tilsvarende grænsestrid med deres store og normalt gavmilde nabo, Saudi Arabien. Man kunne imidlertid ikke blive enige om grænsedragningen, så man enedes derfor om, at droppe spørgsmålet og istedet dele udbyttet fra området. Saudi Arabien skulle forestå undvindingen inc. sende råolien igennem en 52 tommer pumpeledning til raffinaderiet i Bahrain, hvor det raffineres og eksporteres.
   Saudi Arabien betales for produktionen og pumpningen, Bahrain betales for raffineringen og udskibning – alt til markedspriser. Det resterende salgsproveny deles ligeligt mellem de to parter. God løsning.
6. Vi har et tilsvarende problem med Qatar – det forsøges løst ved den internationale domstol i Haag – men i de 18 år jeg har boet på Bahrain har der været 5-6 militæraktioner med skud- og artilleri udveksling, døde og tilfangetagne.

I begge tilfælde skyldes grænse-striden tilstedeværelse af olie.

XXXVI. Langtids-planlægning (min. 5 år)

Med hensyn til den færøske Shetlandsrende, bør der ikke – i.h.t. til ovenstående pkt. XXXV – foretages noget som helst, før grænsedragningen er internationalt anerkendt.

Da en sådan afgørelse kan tage lang tid, og da afgørelsen ikke bør forceres, kan det være praktisk at udføre olie-efterforskningen for »kontinentalsokkel-delen« hurtigere end, og helt uafhængigt af »Shetlandsrenden«.

Dette lader sig nemt gøre, da Shetlandsrenden – geografisk og geologisk – er meget forskellig fra den øvrige del af den færøske undergrund, der er beliggende på kontinental soklen.

XXXVII. Tidsrammen for kontinentalsokkel delen

Det er nødvendigt, at landsstyret nu tager stilling til, om

1. Kontinentalsokkel-delen skal udforskes så hurtig som mulig, med en koncessionshaver – hvis nogen melder sig – der har det fulde ansvar for udforskning/udvinding i hele kontinentalsokkel delen.
2. Eller skal udviklingen ske mere trinvis, hvor den af landsstyret nedsatte organisation, er involveret i de forskellige beslutningsprocesser – fra planlægning af de seismiske undersøgelser til raffineringen af råolien.

Valget af den ene eller anden form, afhænger meget af hvilke tilbud på udførelsen af de forskelloge nødvendige operationer i forbindelse med udnyttelsen af undergrunden, der fremkommer.

XXXVIII. Systematisk og professionel udforskning

Hovedideen må imidlertid være, at det færøske område er så lille, at »udøverne« må forpligtige sig til at udforske/udnytte alle mulighederne og ikke kun de mest lukrative.

Udforskningen skal foretages i logisk og konsekvent omhyggelig videnskabelig undersøgelse og vurdering af allerede indsamlede seismiske test-resultater, boreprøver og borelocks fra Lopra, da disse oplysninger bør indgå i det fremtidige beslutningsgrundlag i forbindelse med planlægningen af fremtidige seismiske undersøgelser og nye prøveboringer, jævnfør pkt. 31 (Lopra).

Enhver plan for seismisk udforskning, skal inden den effektueres, godkendes af »olieorganisationen«, der skal checke, at planen tager tilstrækkelig hensyn til alle muligheder for olieforekomster.

Denne vurdering må foretages af højt kvalificerede »seismiske specialister« – enten som »in-house« know-how eller gennem en ekstern konsulent-service. Dette check er noget af det vigtigste, idet det er bestemmende for den umiddelbare succes for de seismiske undersøgelser og deraf følgende placeringer af prøveboringer.

I forbindelse med planlægningen af det seismiske system og vurdering af de seismiske målinger, bør man virkelig anvende de bedst mulige kapaciteter, – selv om disse skulle være lidt dyrere end gennemsnittet – idet en sådan ekstraudgift intet er i mod udgifterne til en prøveboring, der er resultatløs.

Det er meget vigtigt, at få sammensat den rigtige organisation fra starten. Den-

Eitt sindur um ein lítlan

Ummæli av ummæli

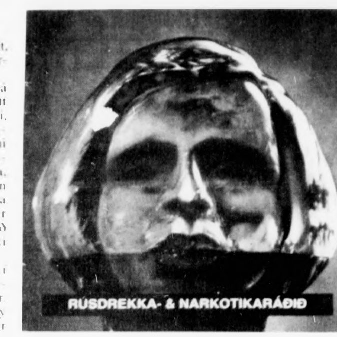

Fyri einum tveimum trimum vikum síðani vóru tvinni ummæli í bløðunum um bóklingin »Eitt sindur um ein lítlan«, sum Rúsdrekka- og Narkotikaráðið hevur givið út. Ummælini vóru frá tveimum flokkum í Hoydølum, nevniliga 1.b og 1.x. Eg havi ætlað mær at koma við nøkrum viðmerkingum, men hevur hetta ikki ligið fyri fyrrenn nú.

Bæði hesi floksummæli siga fyrst frá, at tey hava havt henda bóklingin frammi í sambandi við, at tey hava arbeitt eitt sindur við yrkisbókmentum í føroyskum.

Tað er sera áhugavert, at tey hava nýtt henda bóklingin í undirvísingini, tí tað gjørir uppá, at lærarar og/ella næmingar hava givið honum ans. Annars hevur oftani verið ivi um, hvørt upplýsing um t.d. rúsdrekka – mest ætlað ungum – yvirhøvur nær fram til teirra, sum hugsað verður um sum málbók.

Tað er sera torført at »kommunikera« í so máta, tí varð mett, at frægast var at royna ein útlendskan, lidnan bókling. Bóklingurin hevur verið brúktur í Danmørk í sambandi við eina »kampanju«, har eisini video, klistrimerki, plakatir o.a. hevur verið nýtt. Rúsdrekka- og Narkotikaráðið hevur mett, at »kampanjan« sum heild ikki í øllum lutum var so hóskilig her og eisini kostnaðramikil. Valt varð tí heldur at royna at fáa bóklingin spjaddan so víða manna millum sum gjørligt, eitt nú á undirvísingarstøðum.

Innihaldið er við loyvi frá útgevarunum tillagað eitt sindur okkara viðurskiftum, men sum heild er bóklingurin merktur av tí, vit oftani uppfata sum tað lætta, kanska eitt sindur grunna, danska flognum. Tá ein slíkur bóklingur skal vera fakliga forsvarligur, er rættiliga skjótt, at tilfarið verður ov tungt, og tí ikki lisið.

Tað er áhugavert, at 1.b í Hoydølum hevur funnið útav, at teksturin er lættur. Hugtakið lixtal, sum tey nýta, eri eg ikki so kendur við, men tey finna útav, at talið er 25, meðan ein miðal tungur tekstur er uppi á 40. Sostatt tykist tað at hava eydnast at lýsa innihaldið á ein nøkulunda lætt lisnan hátt.

Sagt verður í báðum ummælum, at í so oftani verður tikið upp í saman, hvussu tey føroysku hugtøkini skulu skiljast í mun til tey donsku, t.d. ein lítlan – ein ganstand og rúsdrekka – alkohol. Hetta er gjørt við beraddum huga. Skal tað koma ein onnur (og betri) føroysk »rúsdrekkamentan« er eisini neyðugt at hava føst hugtøk at halda seg til. Hugsanin er at royna at gera vart við, at hvørja ferð tú tekur upp í munnin av brennivínsfløskuni, so fært tú tær ein lítlan, og ta tað snýr seg um eitt eiturevni, mást tú halda skil á, hvussu oftani hetta verður gjørt.

Sum bæði 1.b og 1.x í Hoydølum gera vart við, so er viðhvørt dottið burtur ímillum at fasthalda føroysk hugtøk, eitt nú hundasjúku (timburmenn) og at skilja ímillum t.d. »at kenna til« og »at fáa upp í høvdið«.

Næmingarnir hava lagt væl til merkis, hvørji árin rúsdrekka kann hava á likamið og sinnið. Kanska er heldur léttisliga farið um tað sinnisliga í bóklinginum og serliga tað, sum tey flestu uppfata sum ein høvuðstrupulleika við rúsdrekka, nevniliga at eini 5–10% av fólki ikki tola rúsdrekka, men gerast bundin av tí. Oftani er tað í ungdómsárunum, at slík binding byrjar, og nøgv ár kunnu ganga, áðrenn viðkomandi ansar eftir ella viðurkennir hetta.

Henda bindingin (alkoholismu), kann ivaleyst ikki loysast við at telja lítlar, men heldur við fráhaldi. Hetta er nevnt í bóklinginum, men næmingarnir nevna tað ikki. Tað er spell, tí taka vit ein flokk í einum skúla, so kunnu vit rokna við, at 1–2 gerast bundin av rúsdrekka, so hetta er ein størri vandi, enn mangan verður hugsað um.

Hildið verður eisini, at heimabrygging átti at verið umrødd. Tað haldi eg ikki, tað er ein onnur søga. Hon hoyrir heima undir menniskjans trongd til at eksperimentera og í kjakinum um prís og um rættin hjá tí almenna at leggja so stór avgjøld á rúsdrekka. Tað hevði ivaleyst verið at farið ov víða í einum slíkum bóklingi.

August G. Wang

Anfinn og Hjarnar á Strondum

Nú eru liðin sjey ár, síðan Anfinn Nilsen seinast var á palli í Føroyum. Hvør minnist ikki slagararnar sum »Lítli fuglur«, »Útsøla« og »Í skúri«. Í dag er Anfinn vælumtóktur sum ongantíð fyrr og nýggja bandið »Tí-verður selt sum einki annað band í nýggjari tíð. »Sirkus Tinganes« og »Klumpar í steini« verða helst slagarar, meðan »Gubbi og eg« longu er vorðin fólkaogn og verður sungin bæði av smábørnum og ommum, sum harafturat tykist at hava givið føroyska dansinum eina hjálpandi hond.

Leygarkvøldið fara Anfinn og Hjarnar at spæla til dans í bygdahúsinum á Strondum. Flest allir tónleikararnir í Hjarnar eru við á nýggja bandinum hjá Anfinni. Sjálvur hevur hann spælt nógv saman við Hjarnum fyrr.

Seinast, dansur var á Strondum, var ein roynd gjørd at hava bussar koyrandi í sambandi við dansin. Hetta eydnaðist so mikið væl, at tiltakið verður uppafturtikið. Leygarkvøldið Ein bussur fer av Toftagjógv kl. 23 og steðgar á vanligu plássunum. Hin bussurin fer úr Fuglafirði kl. 23, steðgar við gomlu ferjuleguna í Leirvík, fótbóltsvøllin í N. Gøtu og Gøtugjógv.

Heimastýri í 45 ár (3):

Spurningur 3:

Vóru ítøkilig prógv um ein samfelagsmoral í upploysingi ?

Seinastu árini hava føroyskir løgfrøðingar og eisini politikarar tosað um, at føroyingar við øðrvísi "nýtslu" av heimastýrislógini kunnu "hevda" seg burtur úr henni á sama hátt sum fólk vinna hevdsrætt til nýtslu av gøtum ella jarðarstykkjum.

At gera slíkt ber sjálvandi ikki til í einum rættarsamfelagi. Men alt hetta tosið millum løgfrøðingar og politikarar ber vitnisburð um ein samfelagsmoral í upploysingi.

Alt hetta má hava samband við, at føroyskir politikarar, embætismenn og advokatar í álvara fóru at rokna við, at teir kundu "hevda" seg burtur í ýmsum treytaleysum krøvum í føroyskari lóggávu, um so var, at "vinir og kenningar" teirra høvdu brúk fyri eini hjálpandi hond.

Tað var júst hetta, ið hendi viðvíkjandi lóggávuni um endurnýggjan av skipaflotanum, lóggávuni um veðhald til fiskiskip, lóggávuni um stuðul til bygging av farmaskipum o.ø. lóggávum.

Landsins fremstu advokatar pástóðu nú, at politikarar og embætismenn við fullum rætti kundu fráfalla kravið um eginpening til teirra, ið skuldu hava stuðul til skipabygging. (Samrøða við Halgir Winther Poulsen, advokat í Sosialinum, 16.1.93, síðu 12). Kortini váttar gongdin øll árini, at slíkar sømdir vóru ikki givnar øllum, men bert vinum og kenningum.

Tá løgtingið í 1984 setti nevnd at standa fyri løgfrøðisligari kanning av undirgrundarmálinum, vóru júst Halgir Winther Poulsen, advokatur og Magnus S. Petersen, advokatur saman við Jalgrim Hilduberg, táverandi fulltrúa í landsstýrinum, valdir í hesa nevnd. Í 1987 varð Magnus S. Petersen avloystur av Árna Olafssyni, cand. polit., sum nýggjum nevndarlimi.

M. a. tí at advokatur við so sera "viðgongdum" sjónarmiðum var limur av nevndini, er orsøk til at hyggja nágreiniligari eftir áliti nevndarinnar.

Álitið hevur inn ímillum framúrskarandi gott innihald. Og sum alt mannaverk eisini brek. Men tíverri vísir kanning av brekunum, at tey eru rættuliga álvarslig og størliga misprýða álitið.

Endamálið við hesi grein er at mana niður í jørðina misskiljingar um heimastýrislógina, ið hetta nevndarálitið gróðursetur. Her skulu nevnast 4 dømi um álvarslig brek.

Nevndin vildi ikki vita av tí mest viðkomandi keldutilfarinum um forarbeiðið til heimastýrislógina.

Nevndin gjørdi ferð niður í forsætismálaráðið at kanna skjøl og keldutilfar í gomlum saksmappum frá 1946-48, ið m. a. kundu lýsa løgfrøðiliga týdningin av heimastýrislógini í mun til grundlógina og í mun til spurningin um "højhedsret" (yvirvaldsrætt). Nevndin fann einki, ið ikki var áhugaðum kunnugt frammanundan.

Poul Petersen, lic.jur., tók sum politiskt valdur limur av føroyskum nevndum lut í øllum fundum við ríkismyndugleikarnar frá 1946 til november 1948.

Hinvegin fór nevndin langt uttan um Poul Petersen, lic. jur., ið er einasta eftirlivandi vitnið til alt forarbeiðið til heimastýrislógina - uttan undantak.

Poul Petersen tosaði undir samráðingunum 1946-48 nágreiniliga við teir fremstu donsku politikararnar og embætismenninar um øll hugsandi ivamál av løgfrøðistýdningi í heimastýrisskipanini, og hann hevur liggjandi skrivligt tilfar.

Við ikki at tosa við hetta vitnið, kann nevndin við fullum rætti ákærast fyri at royna at manipulera við veruleikanum, fyri ikki at nýta góðan embætissið, góðan advokatsið, og reiðiligan vísindaligan kanningarsið.

Nevndin kemur við pástandum, sum einki hald kunnu hava í veruleikanum.

Í fyrsta álitinum royna nevndarlimirnir at prógva, at einki ígrundlógini ella heimastýrislógini var í vegin fyri, at heimastýrið yvirtók ráevni í undirgrundini sum føroyskt sermál. Hetta var gjørt bæði væl og virðiliga. Her hava teir gjørt eitt sera gott arbeiði.

Men samstundis fóru nevndarlimirnir - uttan at fynd var í - at muta ímóti donsku grundgevingunum um "statens højhedsret". Her syndu nevndarlimirnir, at teir ikki vóru førir fyri at undirvísa dønum í heimastýrislógini.

Nevndin royndi á ýmsan hátt at vinna frama fyri tí sjónarmiði, at føroyingar eftir heimastýrislógini kunnu fáa yvirvaldsrættin (ella ognarrættin) til undirgrundina. (Kelda 1, s. 29-47). Grundgevingin er í høvuðsheitum henda:

Greitt var í 1948, at løgtingslógir ikki kundu hava status sum lógir í grundlógarinnar týdningi. Grundlógin sigur nevniliga, at lóggávuvaldið er hjá kongi og fólkatingi í felag.

Kortini pástóð nevndin, at ein lutvís avhending av yvirvaldsrætti frá ríkismyndugleikum til heimastýrið var hend við heimastýrislógini, samstundis sum rætturin til skattlegging og ognartøku varð handaður heimastýrinum. **Tí metti nevndin, at eingin forðing var fyri eisini at handa heimastýrinum yvirvaldsrættin til undirgrundina.**

Grundgeving nevndarinnar var, at grundlógin sigur, at skattur bert kann verða álagdur sambært lóg, og at ognartøka bara kann fara fram sambært lóg. Heimastýrið hevur yvirtikið skattáleggingarrættin og ognartøku sum sermál. Ergo kom nevndin til ta niðurstøðu, at í hesum føri hava løgtingslógir fult út gildi sum lógir í grundlógarinnar týdningi. (Kelda 3, s. 28-29; Kelda 1, s. 37).

Henda grundgeving er av slíkum slagi, at ein má ivast í, um tað eru juristar, ið vit hava við at gera.

Tann lóg í grundlógarinnar týdningi, ið heimildar løgtinginum at skriva út skattir og áseta reglur um ognartøku, er sjálv heimastýrislógin. Aðrar ríkislógir geva donskum kommunum og amtum heimild til at áseta skattaprocentir. **Eru løgtingslógir viðvíkjandi skatti lógir í grundlógarinnar týdningi, so eru samtyktir í donskum kommunustýrum ella amtsráðum um ásetan av skattaprocentum eisini at meta sum lógir í grundlógarinnar týdningi !**

Viðmerkjast skal eisini, at sambært Poul Petersen er staðfest, at fíggjarheimildir heimastýrisins eru at skilja sum eitt framhald av heimildum amtsins frá 1934 og 1938.

Nevndin umhugsar at leggja spurningin um ognarrættin til undirgrundina fyri ST.

Nevndin fer so langt, at hon ikki heldur tað vera óhugsandi at stevna Danmørkini fyri Sameindu Tjóðirnar (ST), um Danmørkin innan karmar heimastýrislógarinnar noktar føroyingum yvirtøku av ráevnum undirgrundini sambært heimastýrislógina (Kelda 2, s. 56-57). Og sum nevnt omanfyri, hevur nevndin eisini roynt at ført fram grundfyri, at ein slík yvirtøka eisini ber við sær lutvísa avhending av ognarrættinum ella yvirvaldsrættinum.

Danir noktaðu ikki føroyingum loysing undir samráðingunum. Samráðingarnar snúðu seg ikki um loysing. Loysing hevði givið føroyingum fullan ognar- og yvirvaldsrætt til undirgrundina.

Danir noktaðu heldur ikki, at føroyingar sambært heimastýrislógini høvdu fingið ein rætt til at yvirtaka ráevni í undirgrundini sum sermál. Danska grundgevingin móti yvirtøku var vend móti føroysku grundgevingini um, at føroyingar einsamallir skuldu fáa handaðan yvirvalsrættin ("højhedsretten") ella ognarrættin til føroysku undirgrundina, samstundis sum føroyingar varðveittu fullu ríkisrættindini í restini av danska ríkinum.

Ein má bara gita sær til, hvat ST hevði sagt til slíkt rættarmál. Altso eitt krav um, at allir borgarar í einum ríki IKKI skulu vera líka yvir fyri lógini, men at føroysku ríkisborgararnir skuldu hava ein frammíhjárætt, - nevniliga einsamallan ognarrætt til føroysku undirgrundina, samstundis sum teir saman við øðrum ríkisborgarum varðveita hin felags ognarrættin til ráevni í undirgrundini í øllum øðrum donskum ríkispørtum.

Grundgevingarnar fyri hesi ætlan mugu tí sigast at vera fullkomiliga burturvið.

Nevndin ger niðurstøður, ið ikki hava stuðul í empiriska veruleikanum.

Nevndin ger nógv burturúr, at eitt lógargrundarlag fyri gagnnýting av ráevnum í føroysku undirgrundini undir ongum umstøðum kann gerast uttan við semju millum ríkisstýrið og heimastýrið.

Grundgeving nevndarinnar er henda:

"higartil er tað ongatíð hent, at danska stjórnin hevur lagt eitt lógaruppskot fyri fólkatingið, sum heimastýrið frammanundan ikki hevði viðmælt"

og

"higartil er tað ongantíð hent, at ríkismyndugleikarnir hava sett eina lóg í gildi fyri Føroyar ímóti tilmæli heimastýrisins" (Kelda 3, s. 40).

Grundgevingin er fyri tað fyrsta ikki so nógv verd. Eitt sum ongantíð í gott 40 ár er hent, kann kortini henda.

T. t. legði innanríkismálaráðharrin Thor Pedersen í november 1992 eitt broytingaruppskot til fólkatingsvallógina fyri Føroyar fyri fólkatingið. Hetta broytingaruppskot hevði fulla viðmæli heimastýrisins.

Tá uppskotið kom til viðgerðar á fólkatingi í desember 1992, kom fólkatingslimurin Kirsten Jacobsen saman við einum umboði fyri Kristiliga Fólkaflokkin við tí grundgeving móti hesum uppskoti, at uppskotið var ódemokratiskt, m.a. tí tað ikki loyvdi listasamgongu millum flokkar.

Og hvat hendi ?

Ju, nakað hendi, ið ikki fyrr er hent undir heimastýrislógini. Innanríkismálaráðharrin tók uppskotið aftur! So lítið hevði tilmæli heimastýrisins" at týða.

Niðurstøða.

Helst er sannlíkt, at olja kemur úr føroysku undirgrundini um aldarskiftið, og at henda olja kann vinna landinum pening - uttan at føroyingum nýtist at rætta hond frá síðu.

Hinvegin er meira ivasamt, um hetta verður nøkur loysn av trupulleikum landsins. Peningur er eisini komin nógvur inn í landið síðan 1948 undir somu treytum. Hetta førdi landið á húsagang. **Trupulleikarnir botnaðu í ódugnaskapi og lógloysi hjá embætismonnum og politikarum. Verður hesin seinni trupulleiki ikki loystur nú einaferð med alla, so verður tað ikki seinasta ferð, at Føroyar fara á húsagang og gerast kendar um allan heim fyri sitt ódugnaliga stýri.**

Tí so er sannlíkt, at søgan endurtekur seg aftur eitt sindur inni í næstu øld. Og ta ferðina verri enn nakrantíð.

Lívst so spyrst.

Ólavur Christiansen.

Heimildir:

1. Álit í undirgrundarmálinum. Jalgrím Hilduberg, Magnus S. Petersen og Halgir Winther Poulsen. Dagfest 16. juli 1985.

2. Álit, yvirtøka av undirgrundini. I. Um altjóðarætt. Árni Olafsson, Jalgrim Hilduberg og Halgir Winther Poulsen. Dagfest 26.7.1988.

3. Álit, yvirtøka av undirgrundini. II. Ríkisrættarlig og stýrisskipanarlig sjónarmið. Árni Olafsson, Jalgrim Hilduberg og Halgir Winther Poulsen. Dagfest 26.7.88.

4. Álit, yvirtøka av undirgrundini. III. Møguligar ráevnisskipanir. Árni Olafsson, Jalgrim Hilduberg og Halgir Winther Poulsen. Dagfest 26.7.88.

5. Christiansen, Ólavur: Búskapur og politikkur, 1990.

6. Samrøður og annað samskifti við Árna Olafsson, cand.polit.

7. Samrøður við Poul Petersen, lic.jur.

8. Sosialurin, 16. januar 1993, síðu 12.

Fakfeløgini og Javnaðarflokkurin eitt?

Nú bera fjølmiðlarnir javnan boð um, at fakfelagsleiðarar eru á fundi við Javnaðarflokkin, kemur so nakað burturúr? Nei, als onki, tí hvussu kann javnaðarleiðslan taka teirra **áheitanir** og hóttanir fyri fult? Leiðsla Javnaðarfloksins er jú sloppin at hóreiggja sær, sum henni lystir fyri teimum, hildið hant um fakfeløgini, dikt teirra limir undir í skatti og eykabyrðum, íkomin av teirra egnu vanstýring.

Tó at alt hetta er hent, meðan Javnaðarflokkurin hevur sitið við landsins leiðslu, stillaðu fleiri av hesum leiðarum upp á javnaðarlistum til kommunuvalið í 1992, og sjálvandi veit javnaðarleiðslan, at hesir leiðarar vera eins trúgvir til komandi løgtingsval og virka fyri, at henda sama leiðsla framhaldandi kann (van)stýra, sum henni lystir.

Eru so allar atfinningar og hóttanir bert ein sjónleikur? Tað er ikki løgið, at vanligi fakfelagslimurin stendur spyrjandi.

Hvat hava so hesir fakfelagsleiðarar avrikað? Teirra limir hava so ongan bata merkt hesi síðstu nógvu árini.

Rópt hevur verið upp um góð úrslit, og at halda tørn, um vunnin rættindi; men **veruleikin** er tann, at reallønin er **fallin** við 30,7% eftir teirra **egnu** útrokningum frá 1980-1993, og hetta merkist svárt hjá verkamannafjøldini í dag, hon má bera byrðarnar í dag av hesi vanstýring, ið fakfelagsleiðarar onki hava gjørt fyri at steðga.

Hví hava so hesir fakfelagsleiðarar latið tað gingið so galið? Jú, teir hava stríðst um smámál, meðan ta veruligu orsøkina til hetta reallønarfall, ið er íkomið av skilaleysari stýring, sum vit øll kenna svíðan av í dag, hava teir **onki** gjørt við (burtursæð frá omanfyrinevnda sjónleikin), heldur hava teir altrair vart henda flokk, ið **skuldi** verið verji smámansins, men er tað bert av orði; gerðir teirra hava avdúkað teirra sanna lyndi.

Nær vaknar vanligi veljari Javnaðarfloksins og hesir villførdu fakfelagslimir og avdúka henda sjónleik?

At fáa eina reallønarniðurgongd uppá 30,7% eftir **13 árum**, tað hevði ikki Fólkaflokkurin klárað betur, um hann hevði stýrt einsamallur saman við arbeiðsgevarafelagnum hesi **árini.**

Við arbeiðarakvøðu

Marner Johannesen,
form. Skopunar Arbeiðsmannafelag

➡

ne organisation skal være så slagkraftig som mulig, med en klar kompetancefordeling.

Den skal bestå af en meget erfaren all-round projektleder, der kender alle aspekter af olieudforskning og olieudvinding herunder kontrakt-forhandlinger på allerhøjeste plan. Desuden skal han være god til (og villig til) at træne sin færøske stab.

En sådan person er vanskelig at få ved direkte annoncering, men man henvender sig blot til et af de mange konsulentfirmaer, der findes inden for oliebranchen – især i Houston, Texas – firmaet vil så finde den rette mand til jobbet enten ved »head-hunting« eller ved »sekundering«.

Betaling for denne service svarer normalt til en månedsløn for den nyansatte.

Valget af denne projektleder er meget betydningsfuld for hele undergrunds udforskningen.

Denne organisation skal også tage sig af den under pkt. XXVII omtalte omskoling og efteruddannelse til job inden for olie-industrien.

Gode seismiske undersøgelser vil kræve rimelig gode topografiske kort. Hvis de ikke forefindes for de pågældende områder, har jeg forstået, at man har folk på Færøerne der kan fremstille dem. Ellers vil det være en fordel, at indkøbe disse instrumenter med tilsvarende computere og landmålersoftvare, således at disse kort automatisk kan fremstilles på en almindelig cad-plotter.

Når »organisationen« har fået indsamlet tilstrækkeligt positivt materiale til at større oliefirmaer er villige til at overtage olieudforskningen i koncession på 50-50 basis, bør udførelsen og ansvaret overlades til dem. I sådan et tilfælde er det vigtigt, at kontrakten indeholder en bestemmelse om et vist minimum prøveboringer, der skal udføres, samt at kontrakten ophører, hvis firmaet inden for et vist tidsrum ikke har fundet olie, f.eks. 2 år, således at et enkelt uheldigt firma ikke blokerer hele olieudforskningen på Færøerne.

De seismiske undersøgelser vil måske vise, at der er så mange muligheder, at man kan opdele Færøerne i flere koncessioner.

XXXIX. Lave oliepriser, derfor dårlige tider for olieudvinding

På grund af de lave råoliepriser i øjeblikket, er det realistisk at regne med, at det kun er økonomisk at udføre landbaserede prøveboringer, eller prøveboringer på meget lavt vand, i hvert tilfælde det første år. Idet boringer på dybt vand under de fremherskende strøm- og bølgeforhold vil kræve meget kraftigt materiel.

Det er meget nødvendigt, at Færøerne selv fremmer interessen for olieudvinding på Færøerne og først sender parcellerne ud til licitation, når man ved, der er nogle der er interesseret i at byde på dem.

Det skulle nødigt gå som på Grønland, hvor man udbød olie-udforsknings parceller på Grønlands østkyst, men der kom ingen tilbud, selv om man udbød dem to gange.

Hvorfor skulle oliefirmaer investere i områder, hvor olieudvindingen er usikker, vanskelig og dyr, når der er masser af olierige områder, der blot venter på, at et kapitalstærkt firma kommer og henter deres let tilgængelige olie op, så den kan blive solgt.

Tiderne er meget dårlige for olieudforskning af de områder, der er lidt vanskelige. Og det er tilfældet med de færøske boringer ude i Atlanterhavet.

Derfor bør disse vente til råolie priserne bliver højere. Jævnfør pkt. XXV.

XXXX. Afslutning

Jeg håber med ovenstående rapport, over mine erfaringer – på godt og ondt – at have bidraget til at undgå nogle af de mest elementære fejl.

Hvis nogen ønsker yderligere oplysninger eller forklaringer, er de altid velkommen til at fremsende forespørgslen til mig på min fax. (0973)262323, og jeg vil svare pr. fax.

Manama, Bahrain,
23.3.1993

Sverre Dan Joensen.